

DOI MARI MAEȘTRI

LUCICA PÂRVAN

Doi artiști plastici botoșăneni, două nume de referință în arta plastică românească contemporană Constantin Piliuță și Petre Achițenie, ambii născuți în 1929, ambii elevi ai maestrului Alexandru Ciucurencu.

Primul, Constantin Piliuță, a văzut lumina zilei în ziua de 4 februarie 1929 la Botoșani, al treilea copil într-o familie de funcționari.

Între 1936 – 1948 urmează cursurile Școlii primare și Liceului „A. T. Laurian” la Botoșani iar între 1949 – 1955 Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” București, clasa prof. Alex. Ciucurencu, de la care Constantin Piliuță a învățat că „un tablou oricâtă ambiție narativă ar avea, este înainte de toate un câmp de lumină, un ecran pe care se proiectează și se organizează după reguli compoziționale și de perspectivă stările irepetabile ale artistului”.¹

În 1956 debutează la expoziția interregională de la București, pentru ca un an mai târziu, în 1957 să deschidă prima expoziție personală la București. Expresia „un nou pictor” așezată chiar în titlul cronicii prilejuite de expoziția lui Piliuță, nu voia să se instituie într-un simplu anunț ci saluta apariția a încă unui talent dintr-o generație ce avea să dea multe nume de referință.

Revine cu o expoziție personală, cinci ani mai târziu, în aceeași galerie, cea de pe Calea Victoriei nr. 132, considerată cea mai importantă galerie a timpului.

Între 1964 și 1967 participă cu 22 de lucrări la expoziția de pictură și sculptură românească contemporană de la Moscova, expoziția de artă contemporană de la New Delhi și salonul de pictură de la Veneția.

La 38 de ani primește premiul pentru pictură al Uniunii Artiștilor Plastici iar în 1974 premiul „Ion Andreescu” al Academiei Române.

Numeroase participări la expoziții naționale și internaționale (Malmö 1970, Varșovia, Praga, Leningrad 1972, Paris 1973, Atena, Cairo, Berlin, Glasgow 1974, Ankara și Lisabona 1975) lucrări în colecții particulare din țară și străinătate, lucrări în colecții muzeale.

¹ C-tin Piliuță – Album, Editura Meridiane, 1984, p

Proape 10 ani, Constantin Piliuță a condus tabăra de creație de la Agafton, perioadă din care datează cea mai mare parte a lucrărilor aflate în colecția secției de artă a Muzeului Județean Botoșani.

Pentru cei mai mulți dintre concitadinii maestrului, fresca realizată în 1980 împreună cu Gh. Spiridon la fosta întreprindere Integrata de in, rămâne cea mai cunoscută lucrare semnată Constantin Piliuță.

„Un om înzestrat cu har, cu simțul umorului și dispus deseori să înlocuiască o privire crispată cu un zâmbet”² - foarte îndrăgit la Botoșani, unde și-a făcut mulți prieteni și unde este prezent și astăzi, prin lucrările sale în ciuda faptului că anul acesta în luna mai se va împlini un an de când maestrul „a plecat la Domnul”.

În ce privește opera artistului, un alt botoșănean, criticul de artă Constantin Prut, scria în prefața la albumul realizat în 1984: „*Constantin Piliuță a realizat lucrări sau serii de lucrări ce sunt considerate puncte de referință în evoluția artei plastice contemporane. De la peisajele de un calm provocator el abordează pe rând toate genurile picturii, dezvoltând într-un fel sau altul pornirea sa temperamentală spre angajarea necondiționată a atenției privitorului operei de artă.*”³

Proape nu există critic de artă care să nu fi scris despre Constantin Piliuță: Petru Comărnescu, Ion Frunzetti, Octavian Barbosa, Mircea Deac, Dan Hăulică, Dan Grigorescu, Alexandra Titu, Constantin Prut, Valentin Ciucă, Virgil Mocanu, Alexandru Cebuc, Marina Preutu sau scriitorii Eugen Barbu, Ion Băeșu, Fănuș Neagu, jurnaliștii Tudor Octavian, Corneliu Ostahie și mulți alții.

Ziaristul Corneliu Ostahie scria în 1981: „Omul este cuceritor, boem din fire, aprins în discuții, generos, cunoscut de toată lumea, căutat și găsit de cine te aștepți și de cine nu te aștepți”⁴.

Legătura de suflet cu orașul în care s-a născut a continuat și după 1990, în 1994 Primăria Botoșani acordându-i titlul de Cetățean de Onoare al orașului.

Dacă ar fi trăit..... Prietenii din Botoșani și-au amintit de Constantin Piliuță în chiar ziua de 4 februarie, ziua în care ar fi împlinit 75 de ani. Cu siguranță maestrul ne privește și se bucură că nu l-am uitat. În memoria artistului o stradă din Botoșani se va numi Constantin Piliuță.

Cel de-al doilea

Petre Achițenie

S-a născut la 27 mai 1929 la Havârna în județul Botoșani, ca fiu al agricultorilor Ion și Zoița Achițenie.

Între 1945 – 1948 urmează cursurile Școlii de Arte Frumoase, clasa prof. Camil Ressu și cursurile Școlii superioare de pictură monumentală din București unde are

² V. Ciucă - Vernisaje electve Ed. Augusta Timișoara 2000 p. 47

³ C. Piliuță - Album, Ed. Meridiane, 1984, p.

⁴ Corneliu Ostahie

deosebita șansă de a fi remarcat de Gh. Popescu, acela al cărui nume are în contextul artei noastre tradiționale semnificația de a o fi readus pe aceasta la strălucirea din timpul lui Pârvu Mutu sau Radu Zugravul, dându-i o mare amploare și o expresie, adăugându-i orizonturi necunoscute până la el.

Între 1948 – 1951 studiază la Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu”, clasa profesor Alexandru Ciucurencu care remarcă în 1963 că „*Petre Achitenie are o foarte serioasă pregătire artistică, ceea ce se vede în desenul lui sigur, în armonizarea culorii și valorii, în rezolvarea spațiului compozițional.*”⁵

Venind din locurile pe care le-au sfințit numele lui Eminescu și Luchian, Achitenie a rămas credincios unor idealuri de la care nu a abdicat niciodată, o neabătută credință în semnificațiile adânci ale unei tradiții ce dă spiritului românesc dintotdeauna un înțeles și o valoare de neconfundat în cuprinsul civilizației europene.

Nu s-a despărțit niciodată de temeiurile artei românești slujite de el cu pioasă devoțiune. Petre Achitenie este incontestabil un exemplu de sinceritate, pasiune și nepotolită bucurie de „a face” artă, dăruind oamenilor nenumărate și impresionante dovezi de sinceritate și probitate în meșteșugul artei.

Între 1951 – 1957 studiază la Academia de Arte „Repin” din Leningrad și devine membru al Uniunii Artiștilor Plastici iar în 1962 urmează cursuri de specializare la Academia de Arte „Petro Vanucci” Perugia – Italia.

Prezența în școli și academii din țară și străinătate, ca învățăcel sau apoi ca dascăl i-au oferit posibilitatea de a descoperi în lunga și bogata lui activitate orizonturi stilistice și tehnologice mergând de la realism la abstract, de la minusculul desen cu vârf de creion, la vaste suprafețe acoperite cu moderne și sofisticate materiale și procedee sau la impozante forme spațiale.

Din același an 1957 devine membru al Uniunii Artiștilor Plastici beneficiind de numeroase călătorii de studii și documentație în Ungaria, Germania, Cehia și Slovacia, Italia, Franța, Austria, Olanda, Belgia, Spania, Bulgaria, Grecia, Iugoslavia, în multe dintre ele participând cu lucrări, la expoziții de grup.

Începând cu anul 1970, artistul a executat mii de metri pătrați de frescă la diferite monumente istorice și edificii culturale; iar în calitatea sa de cadru didactic la Academia de Arte „Nicolae Grigorescu” a fost prezent alături de studenții atât în expoziții cât și în realizarea unor lucrări de artă monumentală: București, Constanța, Slatina, Slobozia, Zimnicea, Botoșani precum și binecunoscuta frescă de la Mărășești: „din istoria neamului”.

Expoziții personale și de grup în țară și străinătate: București, Constanța, Suceava, Botoșani, Iași, Berlin, Roma, Veneția, Dresda, Moscova, Chișinău, lucrări în colecții muzeale: Arad, Oradea, Timișoara, Bacău, Sibiu, Galați, Craiova, Ploiești, Târgu-Mureș, Constanța.

⁵ Album Petre Achitenie, 1989 p. 2

Legat sufletește de Botoșani, artistul donează în 1989, aproape întreaga sa creație, secției de artă a Muzeului Județean Botoșani, peste 270 lucrări, valorificată patrimonial, la acea dată într-o expoziție cuprinzând mai multe săli, gândite ca un spațiu de sine stătător.

În același an, 1989, la 120 de ani de la nașterea lui Luchian, Petre Achițenie „se luptă” la București pentru ca fiecare artist plastic contemporan să doneze câte o lucrare pentru expoziția ce urma să fie deschisă la Ștefănești, ca un omagiu adus lui Ștefan Luchian – peste 100 de lucrări: pictură, grafică, sculptură.

„Personajul Achițenie e curtenitor și generos, sensibil și lovrace gata să se așeze la masă cu un necunoscut iar scurtele pauze de lucru pe care și le îngăduie în răstimpuri, le consacră călătoriilor de documentare, studenților de la artă monumentală, dialogului cu confrății.”⁶

De-a lungul timpului, Petre Achițenie a dovedit cunoașterea până la perfecțiune a secretelor meseriei și a demonstrat capacitatea de a parcurge mari etape din istoria picturii, de a și le însuși spre a o putea lua mereu de la capăt.

Botoșănenii care-l iubesc și cărora accesul la opera maestrului le este cel puțin în momentul de față, interzis, din lipsa unui spațiu de expunere corespunzător, intră pentru câteva momente în Biserica Uspenia din Botoșani admirând acolo aureolele sfinților de pe boltă și din miile de stele ce împodobesc cerul sfântului lăcaș.

Să-l asigurăm de prețuirea noastră la cei 75 de ani pe care-i va împlini pe 27 mai și să-l asigurăm așa cum a făcut-o și criticul de artă Valentin Ciucă la ultima expoziție deschisă la Iași în 2000 că „la bursa timpului numele său nu va putea fi ignorat”.⁷

⁶ V. Ciucă – Vernisa je elective, Ed. Augusta Timișoara 2000 p. 60

⁷ Idem p. 61